

POSTANOWIENIE

4 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 4 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa J. A.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 16 grudnia 2021 r., I ACa 557/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank S.A. w W. powołała się na istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania, czy przy dokonywaniu oceny stosunku prawnego, którego dotyczy zarzut zastosowania niedozwolonych postanowień umownych „(...) tj. art. 385¹ i art. 385² k.c. w związku z art. 58 k.c. oraz w związku z art. 6 ust. 1 i art. 7” dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”), a konsument występuje z powództwem o ustalenie nieważności umowy i o zapłatę, sąd powinien uwzględnić podstawowe zasady porządku prawnego w Polsce oraz Unii Europejskiej, takie jak zasada proporcjonalności, równości oraz pewności prawa.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por.

postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Mimo szerokich rozważań zawartych we wniosku, jego bliższa analiza nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiła twierdzona przyczyna kasacyjna.

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne – w zestawieniu z przedmiotem sporu i zarzutami skargi – odnosiło się do konsekwencji zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Problematykę tę należało uznać za pozbawioną waloru nowości i precendensowego charakteru, zważywszy, że składające się na nią zagadnienia były wielokrotnie podejmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Ponadto, postawione we wniosku pytanie nie miało w istocie służyć odpowiedzi, czy akcentowane w nim zasady powinny być uwzględniane przez sąd przy rozważaniu skutków abuzywności powołanych postanowień umownych, czy też nie, lecz poddaniu osądowi Sądu Najwyższego, czy pogląd przyjęty przez Sąd Apelacyjny w sprawie rozstrzygniętej zaskarżonym wyrokiem, nawiązujący do licznych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, uwzględnia te zasady w takim stopniu, w jakim oczekiwałaby tego skarżąca.

W judykaturze wyjaśniano wielokrotnie, że określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą z odwołaniem do tabel kursowych ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów oznaczania kursu waluty obcej, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu. W konsekwencji postanowienia takie są niedopuszczalne jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a ich bezskuteczność – niezależnie od postanowień umowy ucieleśniających ryzyko walutowe – może prowadzić do

upadku umowy w całości (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i powołane tam orzecznictwo). Wyjaśniono ponadto, że klauzule spreadowe (kursowe) i klauzule ryzyka walutowego są ze sobą ściśle związane, ponieważ klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej sposób przeliczenia zobowiązań stron w celu ustalenia ich wysokości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22).

W zakresie postulowanej przez skarżącą substytucji niedozwolonej klauzuli umownej opartej na odwołaniu się do kursu średniego NBP jako rozwiązania odpowiadającego wymaganiu proporcjonalności i mającego osadzenie w art. 358 § 2 k.c., należało natomiast zauważyć, że – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – zastąpienie takie wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdyby jego brak narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym decydujące w tym zakresie jest zdanie konsumenta (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22 i przywołane tam orzecznictwo). Na niedopuszczalność zastąpienia niedozwolonych postanowień umownych odsyłających do kursu waluty wynikającego z tabeli bankowej odesłaniem do kursu średniego waluty obcej ustalanego przez Narodowy Bank Polski, względnie ogólnie pojmowanego „kursu rynkowego” tej waluty, Sąd Najwyższy zwraca uwagę w ugruntowanej judykaturze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; zob. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z dnia 19 maja 2022 r., II CSKP 985/22 i z dnia 20 maja 2022 r., II CSKP 403/22).

Pogląd ten znajduje wsparcie w niedawnym wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, *M.B., U.B., M.B. przeciwko X S.A.*, ECLI:EU:C:2023:216, w którego sentencji uznano m.in., że przepisy dyrektywy 93/13 stoją na przeszkodzie temu, by sąd krajowy po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem mógł zarządzić lukom wynikającym z usunięcia nieuczciwego warunku poprzez zastosowanie przepisów prawa krajowego, które mogłyby mieć zastosowanie do rozważanej umowy tylko odpowiednio lub przez

analogię i które odzwierciedlają regułę obowiązującą w krajowym prawie zobowiązań. W wyroku tym stwierdzono również, że sąd krajowy nie może odmówić unieważnienia umowy – gdy po eliminacji postanowień abuzywnych nie może ona zostać utrzymana zgodnie z przepisami prawa krajowego – jeżeli konsument w sposób wyraźny się o to zwrócił.

Wywody przedstawione we wniosku, w zestawieniu z orzecznictwem unijnym i dotychczasowym stanowiskiem Sądu Najwyższego, nie uzasadniały potrzeby kolejnej wypowiedzi orzeczniczej Sądu Najwyższego, która odnosiłaby się do materii przedstawionej przez skarżącą.

Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 i art. 98 § 1 i 1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[Ł.n]

